

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Hospodářský vývoj v poválečném Československu

Dopady války na ekonomiku

První světová válka pro ekonomiku Českých zemí nejprve znamenala konjunkturu. Později se však začaly projevovat dlouhodobější důsledky válečného hospodaření. Svědectví nám o tom přináší například kronika rodiny Patočků z Pasek nad Jizerou: „*Nejhůře byla první světová válka, byl veliký hlad 1917, to jsme chodili bez večeře spát. Maminka a sestra Zdeňka a já hlady jsem plakal a již jsem nedoufal, že kdy se chleba najím. Na potravinové lístky vůbec nic nebylo čtvrt roku – únor, březen, duben. Až v květnu byla zatuchlá slunečnicová mouka. Jediné, co jsme měli, bylo litr mléka od kozy, to nás zachraňovalo. Brambory a chleba jsme neměli. Ze Sklenařic babička nám dala trošku ovsu, upražila a z toho se vařila káva, ..., dobré to nebylo. Ten lokr (usazenina na dně hrnku) jsme s otrubami také snědli. Když v jaro rostl, hadinec‘ (rdesno hadí kořen), to již bylo lepší, s mlékem jsme to jedli jako salát.*“¹

Válka tedy přinesla růst cen bez odpovídajícího růstu výdělků, přinesla nedostatek. Kupní síla mezd dosahovala po válce 38 % předválečné úrovně. Zboží na oficiálním trhu bylo nedostupné (fyzicky a finančně), proto ti, kteří si to mohli dovolit, nakupovali zboží na černém trhu za několikanásobně vyšší ceny. Lichvářům, jež na černém trhu nabízeli předražené mnohdy i základní zboží, se říkalo keřasové. Jen pro přiblížení životní nouze tehdejšího obyvatelstva je nutno konstatovat, že pro 250 gramů másla na oficiálním trhu musel průměrný dělník pracovat téměř tři dny, dělník v zemědělství pak dokonce 4,5 dne. Podobně nedostupné byly i další potraviny.

Konec války znamenal ukončení válečných zakázek a nutnost transformace ekonomiky z válečné na mírovou, což se začínalo odrážet také na rostoucí nezaměstnanosti. Ta vzrostla z 228 tisíc nezaměstnaných v lednu 1919 na 267 tisíc nezaměstnaných v únoru 1919. Státu se nedařilo nalézt lék na řešení nezaměstnanosti, neboť podpory v nezaměstnanosti trvaly pouze dva měsíce, což však nestačilo. Část nezaměstnaných sestávala z osob se sníženou mírou pracovní intenzity, to ovšem nebylo dáno jejich nechutí zapojit se do pracovního procesu, ale ekonomickými podmínkami v některých oborech. Mzdová situace zemědělského, textilního a potravinářského dělnictva byla natolik bídná, že se zaměstnancům

¹ VLK, Václav. HISTORIE: Boj o republiku 1918- 1920, 14.3.2012, https://neviditelnypes.lidovky.cz/spolecnost/historie-boj-o-republiku-1918-920.A120311_202516_p_spolecnost_wag/tisk [30. 7. 2018]

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

více vyplatilo pobírat podporu než pracovat. To se týkalo také například některých učitelů. Část těchto nezaměstnaných také tvořili lidé práce neschopní, lidé z hladu fyzicky vyčerpaní nebo vojáci vracející se z fronty, kteří měli problémy integrovat se do mírové společnosti.

Není tedy příliš překvapující, že se na konci a po válce ve společnosti kumulovala nespokojenost s životními podmínkami. Výjimkou proto nebyly různé stávky a hladové demonstrace. Po válce došlo k intenzifikaci těchto demonstrací v lednu 1919 v Kladně a tyto akce vyvrcholily na konci května 1919. Na demonstracích v květnu 1919 mělo podle původního plánu dojít k veřejnému lynčování keřasů, nicméně po rozhovoru demonstrujících s politickými elitami keřasové museli pouze veřejně odpřisáhnout, že již nadále lichvu nebudou provozovat.

Postupem času začaly problémy poválečné ekonomiky odeznívat a lidem se dařilo již o něco lépe. Podle Zdeňka Kárníka se z poválečných hospodářských problémů podařilo dostat do roku 1920 a o rok později došlo ke zrušení centrály, jež zasahovaly do cenotvorby v zemědělství a průmyslu. Díky vhodně zvolené hospodářské politice došlo ke zkrocení inflace. Na druhé straně je nutno dodat, že se kupní síla obyvatelstva oproti předválečné úrovni pohybovala na velmi nízké úrovni. Základní potraviny se prodávaly za třináctinásobek předválečných cen, ceny ošacení vzrostly šestnáctkrát proti předválečné úrovni, zatímco mzdy se v Českých zemích zvýšily jen na devítinásobek předválečné úrovně.

Všeobecný nedostatek panoval také na trhu s bydlením, nicméně vláda se snažila stimulovat bytovou výstavbu prostřednictvím různých podpor zvýhodňujících stavbu dostupného bydlení pro nabídkovou stranu.²

² Napsáno dle: HLADÍK, Jan. *Bytová péče v meziválečném Československu*. Praha 2017. Diplomová práce, s. 36–41.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

